

Terorism

Terorismul nu are o definiție unanim acceptată. Dificultatea definirii provine atât din complexitatea sa cât și dintr-o largă divergență de poziții ale persoanelor, organizațiilor sau statelor implicate în lupta antiteroristă.

Cea mai simplă definiție este cea de "scop și metodă":

***Terorismul** este o tactică violentă de luptă neconvențională folosită pentru atingerea unor obiective politice. El se bazează pe acte de violență acționate asupra unor populații neimplicate în mod direct în conflict dar cu potențial de presiune asupra propriei conduceri (stat, organizații, categorii sociale sau, împotriva unui grup de persoane civile) în sensul scontat de teroriști - producerea unui efect psihologic generalizat de panică și intimidare, cu scopul atingerii unui obiectiv care nu poate fi îndeplinită prin mijloace democratice sau convenționale.*

Terorismul este un fenomen caracteristic *conflictului asimetric*, fiind purtat în exclusivitate de pe poziții inferioare de forță (militară, politică sau economică) și este o tactică de ultim resort.

În multe cazuri terorismul este în mod greșit asimilat cu insurgența, fanatismul, războiul psihologic, crimele de război și atrocitățile comise de forțe armate regulate sau cu operațiuni clandestine. Câteodata această confuzie este întreținută în mod intenționat din rațiuni de propagandă.

'Nu poate exista nici un fel de justificare morală pentru actele teroriste, indiferent de legitimitatea cauzelor invocate.'

Clasificare

Practic nu există două fenomene teroriste cu același tipar de organizare, iar o clasificare poate fi făcută numai pe baza numărului de persoane implicate direct în acțiunile teroriste:

Terorism Individual

Este un caz foarte rar în care indivizi izolați comit acte de terorism. În general numărul de victime și pagubele materiale produse de acești teroriști sunt foarte mici, dar efectul de frică și psihoza produsă pot fi destul de serioase. Terorismul individual este cel mai dificil de combătut.

În general terorismul individual e comis de persoane cu probleme psihice majore.

Cel mai cunoscut terorist individual este [Theodore Kaczynski] - **Unabomber**. Este absolvent al Universității Harvard, doctor în matematică și fost profesor la Universitatea California Berkley. Suferind de schizofrenie, a comis un număr de 23 de atentate pe parcursul a 18 ani, omorând 3 persoane și răniind alte 18. A fost capturat numai datorită faptului că fratele său i-a recunoscut scrisul, într-un manifest publicat în presă, și a anunțat poliția.

Grup terorist izolat

Este format în general din 2-6 persoane care, fiind rude sau prieteni, se cunosc personal înainte de începerea activităților teroriste și decid în mod spontan formarea unui grup terorist. Este de asemenea un caz foarte rar, dar și extrem de dificil de detectat, combătut și anihilat.

Cel mai cunoscut caz este considerat cel al teroriștilor Timothy McVeigh și Terry Nichols, responsabili pentru atentatul asupra clădirii FBI din Oklahoma.

Grup terorist de franciză

Inițial acest concept de organizare a fost propriu numai celulelor anarhiste de la începutul secolului, dar a redevenit de actualitate datorită acțiunilor grupului terorist Al Qaeda.

În esență este vorba de încercarea de a oferi o umbrelă ideologică, politică și religioasă comună pentru a favoriza apariția spontană a unui număr mare de grupuri teroriste izolate, care să acționeze pentru atingerea aceluiași obiectiv fără a avea legături propriu-zise de comandă, control și susținere logistică. Se consideră că acest mod de organizare este inefficient, bazându-se pe formarea unui număr mare de celule care să compenseze pentru eficiența lor scăzută.

Elaborând un pachet de franciză complet, Al Qaeda pune la dispoziția oricărui doritor, nu numai baza ideologică, dar și manuale complete de instrucție (de la metode de acțiune și organizare până la manuale de fabricare a bombelor artisanale) și furnizează la cerere susținere financiară și asistență tehnică dată de instructori, de teroriști.

Al Qaeda este primul caz de grup terorist propriu-zis, care își menține modul de organizare convențional, dar în același timp încurajează franciza bazată pe grupuri izolate. Numărul membrilor organizațiilor teroriste de franciză, în funcție de numărul de grupuri izolate care preiau franciza, poate fi cuprins între câteva zeci și câteva mii, majoritatea acestor membri fiind implicați direct în planificarea și executarea actelor teroriste.

Grup terorist cu susținere externă

În general orice grup terorist a primit sau va primi în timpul existenței sale susținere de la un stat străin.

În timpul „războiului rece” însă, au existat grupuri teroriste care nu aveau bază ideologică și de susținere proprie, fiind de fapt grupuri teroriste izolate dependente de un stat sau grup de state.

După căderea comunismului, majoritatea grupurilor teroriste cu susținere de stat au fost eliminate sau s-au dispersat din lipsă de resurse și obiective politice.

Cel mai celebru exemplu de terorism cu susținere externă a fost reprezentat de gruparea teroristă condusă de Carlos Șacalul (ce a fost sprijinit inclusiv de statul comunist român).

În general grupurile teroriste cu susținere externă sunt compuse din până la 20 de membri care sunt cu toții implicați direct în planificarea și executarea actelor teroriste (atribuțiile de suport, comandă și logistică fiind asigurate de unul sau mai multe servicii secrete de stat).

Grup terorist afiliat

Majoritatea organizațiilor teroriste importante sunt afiliate unei mișcări politice, religioase, sau a unui curent ideologic (naționalist, social, ecologist etc.). Aceste organizații mai sunt denumite și grupuri teroriste propriu-zise. Există o mare varietate sub aspectul organizării, metodelor de acțiune și letalității grupurilor din această categorie.

Elementele comune ale acestor grupuri teroriste sunt:

- reprezintă prelungirea militară și operativă a unei mișcări (politice, religioase sau ideologice) civile necombatante, cum ar fi: Wahabismul > Al Qaeda, Separatismul > ETA, grupul cecen condus de Alsan Mashkadov, un partid extremist > Sendero Luminoso, curente naționalist-islamice > Abu Sayaf, Hamas, Hesbolah

- funcționează cu un control exercitat de structura civilă de susținere.

- au elemente clare de comandă, control, comunicații și logistică, fapt care, în mod paradoxal, le face mult mai vulnerabile și ușor de infiltrat, supravegheat, combătut și eliminat.

În momentul în care structura civilă de susținere devine implicată într-un proces politic democratic, grupul terorist se autodestruiează.

Organizații de insurgență și terorism

Aceasta e o categorie destul de disputată și e reprezentată de grupurile de insurgență care alunecă pe panta terorismului, sau folosesc terorismul ca supliment tactic și operațional.

Cel mai tipic exemplu de grup de terorism și insurgență este reprezentat de grupul de gherilă columbian FARC.

Unii specialiști consideră IRA ca un exemplu tipic de grup aflat la granița dintre organizațiile de insurgență cu tactici teroriste și grupurile teroriste afiliate.

Organizare și evoluție

Analiza organizării terorismului este complicată de faptul că, pentru a supraviețui și a-și atinge scopurile, grupurile teroriste trebuie să se transforme și să evolueze în permanență. Exemple clasice în acest sens sunt: Haganah și Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OEP)

Organizația sionistă clandestină Haganah

A fost fondată în Palestina în 1920. În timpul revoltelor arabe (1936-1939) conduce acțiuni de luptă considerate (de unii comentatori) drept acte teroriste împotriva populației arabe necombatante.

Deși considerată drept o grupare teroristă ilegală de către administrația britanică a Palestinei, colaborează cu forțele de securitate britanice în reprimarea revoltelor arabe.

În 1941 Haganah se transformă oficial în forță paramilitară, intrând în legalitate și participând sub comandă britanică la efortul de război.

Un mic grup de militanți desprinși din Haganah în 1930, formează organizația teroristă sionistă Irgun (Irgun Beth-A doua organizație) care rămâne permanent în ilegalitate.

După război, Haganah participă alături de Irgun la lupta împotriva ocupației britanice.

Pe data de 22 Iulie 1946, organizația teroristă Irgun (condusă de Menahem Begin) detonează o bombă de 350 kg de explozibil în Hotelul Regele David din Ierusalim, unde erau cazați mulți ofițeri britanici. Atentatul produce 91 de morți (28 britanici, 41 arabi, 17 evrei și 5 de alte naționalități) și 45 de răniți. În urma acestui atentat Marea Britanie se retrage din Palestina.

După retragerea britanică, Irgun se transformă în partid politic, iar Haganah e transformată în Tsahal (Forțele Armate Israeliene).

Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OEP)⁶

A fost fondată în 1964 ca o organizație umbrelă, reunind mișcări paramilitare palestinieni de insurgență.

Mișcarea de gherilă Fatah, sub conducerea lui Yasser Arafat, începe o campanie intensă de gherilă și terorism pe teritoriul israelian, iar în 1968 armata israeliană lansează atacul Al Karameh împotriva sediului Fatah. Rezistența dură a luptătorilor palestinieni transformă operațiunea în eșec pentru Israel, iar Arafat devine cel mai proeminent lider palestinian.

Arafat devine conducătorul OEP în 1969, transformând-o într-o organizație tipică de insurgență și terorism. După expulzarea din Iordania (din 1970), OEP nu mai e capabilă să execute operațiuni de gherilă împotriva Israelului, transformându-se într-o organizație teroristă propriu-zisă.

Atentatul terorist palestinian de la Olimpiada din Munchen (1972) aduce o imensă publicitate și prestigiu în lumea arabă pentru Arafat, iar o abilă manipulare mass-media din Europa de vest conferă o aură romantică terorismului palestinian.

În urma invaziei israeliene din Liban (1982), OEP este exilată în Tunisia. Arafat lansează în teritoriile ocupate Prima Intifadă în 1987.

În 1988, Arafat este primit în Adunarea Generală ONU, unde declară renunțarea la terorism și recunoașterea dreptului la existență a Israelului. OEP se transformă în mișcare politică primind recunoaștere internațională ca reprezentant legitim al poporului palestinian. Actele teroriste împotriva Israelului sunt continuate de Hamas.

În urma acordului de la Oslo, Arafat se întoarce în teritoriile ocupate, iar în 1996 este ales în funcția de președinte al Autorității Palestiniene cu o majoritate de 82% din voturi.

Cauzele/ motivele terorismului

- obținere de bani și avantaje
- dorința de a răspândi un mesaj
- răzbunare și pedepsire
- fanatismul religios
- subminarea autorității de stat
- lupta pentru eliberare, emancipare și obținerea puterii politice

Rezultatele terorismului:

1. atingerea totală a scopurilor politice. Cele mai cunoscute cazuri sunt: formarea statului Israel (pentru mișcările Haganah și Irgun), eliberarea Libanului de Sud de sub ocupație israeliană, (pentru organizația șiiită Hezbollah), abolirea politiciei de Apartheid în Africa de Sud (pentru UmKhonto we Sizwe)
2. atingerea parțială a scopurilor politice: Acordurile din Vinerea Bună (Good Friday Accords) –IRA, obținerea de drepturi suplimentare pentru canadienii de origine franceza din Quebec – FLQ, obținerea retragerii trupelor spaniole din Irak înainte de termen prin schimbarea cursului alegerilor din Spania, în urma atentatelor de la Madrid din 11 Martie 2004 - Al Qaeda
3. prelungirea ciclului de violență: războiul civil din Columbia, conflictul din Cecenia
4. pornirea unui război, actul terorist fiind folosit de către puterea politică de stat ca pretext pentru pornirea unor războaie: atentatul de la Sarajevo, folosit ca pretext pentru Primul Război Mondial; atentatele din 11 Septembrie 2001, care au fost folosite ca argument pentru a justifica invazia din Irak.
5. restrângerea libertăților individuale sau instaurarea unei dictaturi:
6. efecte economice colaterale.

Epilog de transformare teroristă

Primul ministru israelian, Menahem Begin (fost lider Irgun) primește în 1978 Premiul Nobel pentru Pace.

Președintele Yaser Arafat primește în 1994 Premiul Nobel pentru Pace împreună cu primul ministru israelian Yitzhak Rabin (fost șef de operații în Haganah) și Shimon Perez (fost șef de cadre în Haganah).

Nici unul din acești patru oameni politici și laureați ai Premiului Nobel pentru Pace nu a fost pedepsit vreodată pentru crime împotriva civililor inocenți. Yitzhak Rabin a fost asasinat de un cetățean israelian, membru al unui grup terorist izolat.